

มโนคณะ

*****

ข้อควรรู้

๑. ศัพท์ ๑๒ ศัพท์ มี มน ศัพท์เป็นต้น เรียกว่า มโนคณะ เพราะเป็นหมู่แห่ง มน ศัพท์ มีวิธีแจกเหมือน มน ศัพท์

๒. วิธีแจคนั้นไม่ผิดกับแบบ อ การันต์ ในปุงลิงค์และนปุงสกลิงค์ แปลกอยู่ ๕ วิภัติ คือ

นา (ตติยา) สุมา(ปัจฉิม) เป็น อา ลง ส อากม มีรูปเป็น ส

ส (จตุตถิ, ัญญิ) เป็น โอ ลง ส อากม มีรูปเป็น โส

สมิ (สัทตมิ) เป็น อี ลง ส อากม มีรูปเป็น สิ

๓. เอา อัม (ทุติยา) เป็น โอ เช่น อทานे กुरुते มโน (ชโน อ.ชน กुरुते ย่อมทำ มโน ซึ่งใจ อทานे ในความไม่ให้ ฯ

ยโส ลทฐา น มชฺเชยฺย ชโน อ.ชน ลทฐา ได้แล้ว ยโส ซึ่งยศ น มชฺเชยฺย ไม่พึงมา ฯ

๔. เมื่อศัพท์เหล่านี้ เข้าสมาสแล้ว เอาสระที่สุดของตนเป็น โอ ได้ เหมือนคำว่า มโนคโณ หมู่แห่งมนะ, อโยมยํ ของอันบุคคลทำด้วย เหล็ก, เตโชธาตุ ธาตุคือไฟ สิโรรุโห อวัยวะอกบนหัว (ผม), ตโปวัน ป่าคือตบะ อโหระตัม วันและคืน

๕. มน เป็น ทวิลิงค์ คือ ปุ. นปุ. นอกนั้น ปุงลิงค์ ส่วนมาก เป็น พหุ. ไม่มี อาลปน.

ศัพท์เชื่อมโนคณะ

มน	ใจ	เตช	เดช
อย	เหล็ก	ปย	น้ำนม
อร	อก	ยส	ยศ
เจต	ใจ	วจ	วาจา
ตป	ความร้อน	วย	วัย
ตม	มืด	สิร	ห้ว

ทดสอบการแจก

วิภัตติ	เอก.	พหู.
ป.	อโย	อया
ท.	อโย อโย	อये
ต.	อยสา (อเยน)	อयेหิ อयेภิ
จ.	อโยโส (อโยสุส อโยาย อโยตุถ)	อโยานัน
ปญ.	อโยสา (อโยสุมา, อโยมหา, อโยยา)	อयेหิ อयेภิ
ฉ.	อโยโส (อโยสุส)	อโยานัน
ส.	อโยสิ (อโยสุมี, อโยมุหิ, อโย)	อโยเอสุ
อา.	*****	*****

ทดสอบการแต่งประโยค

๑. อ.ความเลื่อมใส (ปสาท-ปุง) แห่งใจ ในพระศาสดา ของ
เศรษฐี ผู้ถวายบังคมอยู่ (วนฺทนฺต) ด้วยห้ว ฯ

ตอบ. สิริสา วนฺทนฺตสฺส เสฏฺฐิสิสฺส (เสฏฺฐิโน) สตฺถริ มนฺโส
(เจตฺโส) ปสาทิ ฯ

๒. อ.ความมืด ในใจ ของหมุ่สัตรี (ปชา) ผู้ถึงแล้วซึ่งทุกข์
(ทุกฺขิต) เพราะความร้อน ในเพราะตัณหา (ตณฺหา-อิต) ฯ

ตอบ. ตณฺหาย ตปฺสา ทุกฺขิตาย ปชาย มนฺสิ (เจตฺสิ) ตโม ฯ

๓. อ.ความเมา (ปมาท-ปุง) ในยศ แห่งภิกษุ ท. ผู้ทำอยู่
(กโรนฺต) ซึ่งบาตร ด้วยเหล็ก ฯ

ตอบ. อยฺสา ปตฺตํ กโรนฺตานิ ภิกฺขุณฺํ ยสฺสิ ปมาทิ ฯ

ทดสอบการแปลบาลี

๑. อโยมย์ ปตฺตํ ภิกฺขุสงฺฆสฺส เทนฺตสฺส (ถวายอยฺ) อุปาสกสฺส
ภควฺติ มนฺโส ปสาทิ ฯ

ตอบ. อ.ความเลื่อมใส แห่งใจ ในพระผู้มีพระภาคเจ้า
ของอุบาสก ผู้ถวายอยู่ ซึ่งบาตร อันสำเร็จแล้วด้วยเหล็ก ฯ

๒. สิริสา สตฺถารํ ปุเชนฺติยา (บุชಾಯฺ) มาตุ อฺรฺสา ปยฺ
ปีวฺนฺตา (ตีมอยฺ) ทารกา ฯ

ตอบ. อ.เด็ก ท. ผู้ตีมอยู่ ซึ่งน้ำนม แต่อก ของมารดา ผู้บูชาอยู่
ซึ่งพระศาสดา ด้วยห้ว ฯ

ปัญหาท้ายบท

อ.เรื่อน ของธิดา ท. ของพระเถระ ผู้แก่ (มหาลก) ผู้ทำอยู่ (กโรนุต) ซึ่งบาตร(ปตฺต-ปุง) ด้วยเหล็ก ในเรื่อน ของหลาน ผู้ถึงพร้อมแล้ว (สมฺปนฺน) แห่งยศ ในเพราะวัย แห่งตน ฯ

อ.ความรัก ด้วยใจ ในบิดา แห่งธิดา ผู้ไปอยู่(คจฺฉนฺตี) ด้วยอกในเวลาเป็นเด็ก (กุมารีกาล-ปุง) สูเรื่อน ของลูกเขย ของเศรษฐี ผู้ทำอยู่ ซึ่งกรรม อันลามก ด้วยใจ แห่งตน ในป่า ด้วยใจ อันโทษประทุษร้ายแล้ว (ปทุฏฺจ) ต่อโจร ท. ผู้ไหว้อยู่ (วนฺทนฺต) ด้วยศีรยะ ฯ (ลามก= ปาป, ลามก)